

26ste zondag door het jaar

Lc. 16, 19-31

Pessimisten hebben vaak een nogal negatief oordeel over onze samenleving. Een samenleving die zich zou kenmerken door een grenzeloos egoïsme: we doen waar we zin in hebben, want nou kan het nog en na ons de zondvloed. Het gaat in het leven alleen maar om plezier maken, verre vakanties te genieten en verder hoeft niemand zich met ons te bemoeien en doen wij het met de ander ook niet. Voor een deel hebben deze pessimisten niet helemaal ongelijk, maar toch wil ik in deze sombere kijk op onze samenleving niet meegaan.

Want ik geloof perse dat nog altijd de meerderheid van de mensen zich wel degelijk bekommert om het welzijn van andere mensen en van onze samenleving als geheel. Dat zie ik gewoon om me heen. En aan de andere kant: egoïsme is van alle tijden. De profeet Amos klaagde deze mentaliteit 8 eeuwen voor Christus al aan. Hoor wat hij zegt: “Wee de zorgelozen en zelfverzekerden die zich uitstrekken op hun rustbanken, liederen zingen en wijndrinken terwijl ze zich om het volk Israël niet bekommeren. Niets nieuws dus, maar wel iets om over na te denken en bezorgd over te zijn. Maar zonder ons door doemdenken te laten meeslepen.

Ook in het evangelie ontmoeten we een man die zich van niemand iets aantrekt en zijn leven vult met louter feestvieren. De evangelist Lucas besteedt in zijn evangelie veel aandacht aan de problematiek van arm en rijk en laat er geen misverstand over bestaan naar wie zijn voorkeur uitgaat. Lucas schetst een situatie van een zeer schrijnende tegenstelling tussen een rijke en een arme. Een situatie die maar al te zeer van toepassing is op onze wereld: de rijke trekt zich van het lot van de arme niets aan. Opvallend is dat de rijke geen naam heeft; het kan dus iedereen zijn. Het kan zelfs een groep mensen zijn of zelfs een groep rijke landen die zich te weinig bekommeren om de toestand in arme landen.

De arme man heeft wel een naam: Lazarus, wat betekent: God helpt! Daar lijkt het in zijn situatie echter niet op, want de honden likken zijn wonden. Nu is de naam Lazarus enigszins verwant aan die van Jezus: diens naam betekent immers: God Redt! Je mag Lazarus dus een voorafbeelding noemen van Jezus, evenals de Lazarus uit het Johannesevangelie, die uit de dood wordt opgewekt.

In dit evangelie echter wordt Lazarus weliswaar niet opgewekt, maar belandt hij in de schoot van Abraham, wat een joodse metafoor is voor het Koninkrijk van God, de eeuwige vreugde. De rijke daarentegen brandt in het vuur van de hel. Lucas wil hiermee zeggen dat de kloof tussen het Koninkrijk Gods en het Rijk van de Mammon (geldduivel) onoverbrugbaar is. Voor wie zichzelf verrijkt ten koste van anderen, en opnieuw geldt dat zowel voor enkelen als voor

samenlevingen als geheel, is de deur naar het Rijk Gods hermetisch afgesloten. Zó hermetisch dat zelfs iemand die uit de doden opstaat (Christus) de kloof niet kan overbruggen. Iemand die alleen leeft voor eigen rijkdom en zich van de ander niets aantrekt, leeft niet volgens de Torah en de profeten. Leeft niet volgens het evangelie. En heeft in feite daardoor zichzelf veroordeeld tot de hel.

Lucas wil met deze gelijkenis een totale omkering van waarden schetsen, die bedoeld is voor dit leven. Soms is deze gelijkenis wel misbruikt als een troost voor de armen in het hiernamaals, maar dit misbruik gaat lijnrecht in tegen de bedoeling van Lucas (en van Christus zelf uiteraard!). Het gaat erom hoe we op deze aarde met onze goederen en met mensen omgaan: daarvan hangt het af of onze wereld zal lijken op het Koninkrijk Gods of op de hel. En waar lijkt onze wereld nu nog op? Ook daar heeft de kerk een metafoor voor: het vagevuur. Amen.

Jan van de Laar, pastor